

KUR'ÂN YORUM GELENEĞİNDE HABÎB EN-NECCÂR: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Ahmet Sait SICAK

Mustafa Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Makale Geliş Tarihi:09.08.2017 Makale Kabul Tarihi:27.10.2017

Özet

Habîb en-Neccâr Kur'ân yorum geleneği ve Antakya'nın kültür mirası içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Habîb en-Neccâr klasikten günümüze dek tefsir ve tevil ameliyesinin konusunu teşkil etmekte olduğu gibi özellikle Antakya'da düzenlenen birçok konferans, panel ve sempozyuma da konu olmaktadır. Habîb en-Neccâr'ı tanıtmakla ilgili bu faaliyetlere bakıldığında belirli sayıdaki sempozyum bildirisi, akademik makale ve kitap haricinde derinlemesine araştırmalara ve incelemelere gidilmediği görülmektedir. Son dönemde artan bilinçli okur ve dinleyici kitlesi tarafından da hoş karşılanmadığı gözlemlenen bu eksiklikler, ileride yapılacak kültürel etkinliklerde ve akademik çalışmalarda konunun farklı yönlerine de değinmeyi sağlayacak ve konunun araştırılması gerekli olan taraflarına ışık tutacak bir ön çalışmayı gerekli kılmaktadır.

Bu makalede söz konusu eksiklikleri gidermek amacıyla yapılacak çalışmalar için kitaplar/kitap bölümleri, yüksek lisans ve doktora tezlerinde yer alan bölümler, makaleler ve tebliğlerden oluşan ilgili literatürün tasnif ve aktarımı yapılacaktır. Buna ek olarak Yâsin Sûresi'ndeki "meçhul şahıs"ı araştırmayı ve tanıtmayı hedefleyen çalışmalar için konunun Kur'ân merkezli olarak nasıl işlenebileceğine dair ilgili âyetlerin tefsir geleneği içerisindeki öne çıkan yönlerini ve inceliklerini resmeden genel bir harita oluşturma planlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kur'ân, Tefsir, Habîb en-Neccâr, Ashâbü'l-Karye, Yâsin Sûresi, Antakya.

HABIB AL-NAJJAR IN THE TRADITION of QUR'ANIC COMMENTARY: A SURVEY ON THE LITERATURE

Abstract

Habib al-Najjar has an important place in the tradition of Qur'anic commentary and the cultural heritage of Antakya. While Habib al-Najjar has been a subject of the classical as well as contemporary exegetical works, the figure has also been a topic discussed at conferences, panels, or symposia especially held in Antakya. When examining these activities that aim to introduce people to Habib al-Najjar, it is seen that deep researches and examinations are still missing if a limited number of presented papers, academic essays and books are to be exempted. It is observed that this shortage makes the increasing number of conscious audience disappointed, and it also necessitates a preliminary study that would enable to discuss different aspects of the subject at future cultural events and academic studies, and that would shed light upon the dimensions of the subject that need to be studied.

With the aim of filling the mentioned deficiency, the present article will classify and introduce the relevant literature composed of books, book chapters, chapters found in graduate dissertations, academic articles and presented papers. In addition, a general conceptual map will be drawn which would indicate the aspects and details of the relevant Qur'anic verses as emphasized in the exegetical tradition. Such a map would help those

studying the “indefinite person” mentioned in the Surah of Yasin as to how the subject can be taken up based on the Qur’an.

Keywords: Qur’an, Interpretation, Habib al-Najjar, Ashab al-Qarya, the Surah of Yasin, Antakya.

Giriş

Habîb en-Neccâr Kur’ân yorum geleneği ve Antakya’nın kültür mirası içerisinde yer almaktadır. Bu sebeple Habîb en-Neccâr birçok tefsir ve tevil ameliyesinin konusunu teşkil etmekte olduğu gibi özellikle Antakya’da düzenlenen birçok konferans, panel ve sempozyuma da konu olmaktadır.

Kültürel bir olgu olması hasebiyle Habîb en-Neccâr çeşitli kurumlar¹ tarafından düzenlenen birçok kültürel etkinlikte² ele alınmaktadır. Ayrıca Hatay’ın dini ve kültürel yapısını aktarmayı hedefleyen hatip, vaiz ve yazarlar bu konuyu sürekli gündeme taşıyarak gelecek nesillere Habîb en-Neccâr’ı tanıtmaya çalışmaktadır.

Habîb en-Neccâr’ı tanıtmakla ilgili bu faaliyetlere bakıldığında belirli sayıdaki sempozyum bildirisi, akademik makale ve kitap haricinde derinlemesine araştırmalara ve incelemelere gidilmediği, konunun ana hatlarıyla ve çoğunlukla tekrara düşülerek aktarıldığı görülmektedir. Tarihten günümüze konuşma dili ve sözlü kültür açısından normal karşılanabilecek bu eksikliklerin, akademik kaygıların ötesinde özellikle son dönemde artan bilinçli dinleyici kitlesi tarafından da hoş karşılanmadığı bilinmektedir. Söz konusu eksiklikler ve bunlar karşısında oluşan tavır, ilerde yapılacak kültürel etkinliklerde konunun farklı yönlerine de değinmeyi sağlayacak ve konunun araştırılması gerekli olan taraflarına ışık tutacak bir ön çalışmayı gerekli kılmaktadır.

Mezkûr eksiklikleri kısmen de olsa gidermeyi hedefleyen bu makale; Kur’ân’ın müphemleri arasında yer alan (M. Abdül-Munim, 1996: 24), Hz. Peygamber tarafından Kur’ân’ın kalbi olarak vasıflandırılan³ “Yâsîn Sûresi”nde bulunan “Ashâbü’l-Karye” kıssası içerisinde geçen, Kur’ân yorum geleneğinde çoğunlukla Habîb en-Neccâr olarak adlandırılan “meçhul insan”ı (Turgay, 2003: 463-464) konu edinmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar iki başlık altında ana hatlarıyla aktarılmaya çalışılacaktır. İlk bölümde Türkiye’de son dönemde yapılan kitap çalışmaları, akademik tezler, makaleler, sempozyum tebliğleri, eser isimleri ve Habîb en-Neccâr’ı tanıtmaya yönelik ana hatlarıyla aktarılacaktır. İkinci bölümde ise Kur’ân tefsir ve tevil geleneği içerisinde yer alan Habîb en-Neccâr’a ait genel yorum haritasının resmedilmesi planlanmaktadır. Bu bölümde kendi imkânları ölçüsünde,

¹ Bu kurumlar arasında Milli Eğitim, Kültür ve Turizm Bakanlıkları, Antakya Belediyesi, Antakya’da bulunması sebebiyle Mustafa Kemal Üniversitesi ve kendi adına kurulan vakıf ve dernekler sayılabilir.

² Söz konusu etkinliklerin en önde gelenleri arasında “Habîb en-Neccâr’ı Anma Haftası”, “İnanç Sempozyumu” “Hatay’ın Anavatana İltihak Törenleri” vb. etkinlikler gösterilebilir.

³ Tirmizî, Fedâilu’l-Kur’an: 6, 2887; Darimî, Fedâilu’l-Kur’an, 21; Beyhakî, *Şuabu’l-imân*: IV, 94, 2233.

Habîb en-Neccâr'ın Kur'ân'da ele alınışını çeşitli şekillerde, farklı bakış açılarıyla ve argümanlarla birçok disiplin içerisinde inceleyen Kur'ân yorum geleneğinin yansıtılması hedeflenmektedir.

Bu araştırmada, konuya ait günümüze kadar yapılmış olan ve yapılması mümkün olan çalışmalar ayrı ayrı belirtilecektir. Böylelikle ileride yapılacak çalışmalarda ele alınabilecek konulardan bir kısmı özetlenecek ayrıca yapılacak araştırmaların ana başlıkları da belirlenmiş olacaktır.

1- Son Dönemde Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de Habîb en-Neccâr hakkında yapılan çalışmaları kitaplar/kitap bölümleri, tezlerde yer alan bölümler, makaleler ve tebliğler olarak dört başlıkta incelenebilir.

A- Bu alanda yazılmış kitaplar;

1. Tekin, M. (1992). *Antakyalı din şehidi Habib Neccar*. Antakya: Yeni Düzen Yay.
2. Tekin, M. (1998). *Habib Neccar of Antakya*. Hatay: Zirem Basımevi.
3. Sarı, Z. (2008). *Habib-i Neccar (sahib-i yasin)*. Antakya: Antakya Belediyesi Kültür Yayınları.
4. Duran, N. (2012). *Mesih İsa'nın sevdalısı havarilerin fedaisi Habib Neccar*, İskenderun: Color Ofset. (Roman Türünde)

Gerek konunun spesifik birkaç yönünü ele alan gerekse kitap içerisinde bölüm ayıran çalışmaları ise Antakya/Ashâbü'l-Karye kıssası ve Yâsîn sûresi konulu olmak üzere iki alt başlıkta şöyle sıralayabiliriz.

B- Antakya/Ashâbü'l-Karye kıssası konulu çalışmalar;

1. Sılay, M. (2002). *Hatay evliyalari*, Ankara: Keşif Yay.
2. Türk, M. (2012). *Ebu Ubeyde bin Cerrah'in (r.a.) hediyesi Antakya*, (6. Baskı), Hatay: Color Ofset Matbaacılık.
3. Türk, M. (2012). *Havariler ve Habibi Neccar*, (4.Baskı), Hatay: Antakya Belediyesi.
4. Yılmaz, Y. (2013). *İslam kaynaklarına göre Ashâb-ı karye ve Habib-i Neccar*, (2. Baskı), Ankara: Semih Ofset.

C- Yâsîn Sûresi konulu çalışmaların başlıcaları;

1. Emir Sultan (v. 833/1429), (1991). *Yasin-i şerif'in meal tefsir ve hassaları*. (çev.: Hasanü'l-Halebi; sdl. Melih Yuluğ; yay. haz. Kadir Meral). İstanbul: Çelik Yayınevi. (İlgili bölüm için bkz. s. 268-281.)
2. Hızır Bey (v. 864/1459), t.y. *Yasin-i şerif tefsiri*. (yay. haz.: Ayşe Hümeysra Aslantürk). y.y. (İlgili bölüm için bkz. s. 90-95.)
3. Ali b. Hammami Arifi Hammamizade, (1314). *Tefsiru yasin li-hammami=hammamiyye*. Dersâadet: Arif Efendi Matbaası, (İlgili bölüm için bkz. s. 11-12.)

4. Hamamizade, (1969). *Yasin tefsiri tercemesi*. (çev.: H. Mustafa Özcan). İzmir: Endüstri Basım ve Yayımevi. (İlgili bölüm için bkz. s. 21-23.)
5. Yeşil, Ş. (1950). *Kur'an'ın kalbi sure-i yasin'in tefsiri*. İstanbul: Adil Ceylan Basımevi. (İlgili bölüm için bkz. s. 20-28.)
6. Pilavoğlu, K. (1976). *Yasin-i şerif tercüme ve tefsiri*. İstanbul: Çile Yayınları. (İlgili bölüm için bkz. s. 53-70.)
7. Nurbaki, H. (1997). *Yâsîn sûresi yorumu*. İstanbul: Damla Yay. (İlgili bölüm için bkz. s. 36-43.)
8. Aydın, D. (2004). *Kur'ân-ı Kerîm'in kalbi Yâsîn sûresinin tefsiri*. İstanbul: Işık Yay. (İlgili bölüm için bkz. s. 59-76.)
9. Çelik, Ö. (2010). Teşbih, temsil ve tasvirler ışığında Kur'an'da insan. İstanbul: Işık Akademi Yay. (İlgili bölüm için bkz. s. 259-263)
10. Hatip, A. (2011). *Kur'an'dan hayata: (Altı surenin tefsiri)*, İstanbul: Akdem Yay. (İlgili bölüm için bkz. s. 292-302.)

D- Habîb en-Neccâr konusunu ele alan tez çalışmaları; Bunların genelde Yâsîn Sûresi ve Kur'ân kıssaları alanında yapılan tezler olduğu görülmektedir. Bu tezlerden önde gelenleri ise:

1. Tuncer, M. H. (1993). *Habib-i Neccâr*, Yayımlanmamış Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kayseri.
2. Şahin, M. (1982). *Yasin suresinin tefsiri*. Yayımlanmamış Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Erzurum.
3. Kayhan, M. (1996). *İslam hukuku açısından Kur'an kıssalarının kritiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, UÜSBE, Bursa. (İlgili bölüm için bkz. s. 132-133.)
4. Yılmaz, A. (2008). *Kur'an'daki kıssaların din eğitimi açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, SÜSBE, Sakarya. (İlgili bölüm için bkz. s. 40.)
5. Kara, M. (2011). *Bireysel ve toplumsal açıdan Kur'ân kıssaları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, OMÜSBE, Samsun. (İlgili bölüm için bkz. s. 119, 154, 179-180.)
6. Gedikli, F. (2011). *Psikolojik boyutları açısından Kur'ân kıssaları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, SÜSBE, Konya. (İlgili bölüm için bkz. s. 81, 154, 180, 213.)
7. Seyis, G. (2012). *Kur'an kıssalarında makasid-ı şeria*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, RTEÜSBE, Rize. (İlgili bölüm için bkz. s. 62,67-68,77.)
8. Yıldırım, M. (2012). *Bezvavi tefsiri'nin israiliyyat açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, MÜSBE, İstanbul. (İlgili bölüm için bkz. s. 209-212.)
9. Karakış, M. (2012). *Yasin sûresiyle ilgili rivayetler ve değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, MÜSBE, İstanbul. (İlgili bölüm için bkz. s. 117-121.)

10. Çalışkan, N. (2013). *Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî ve tefsiri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, AÜSBE, Ankara. (İlgili bölüm için bkz. s. 253.)
11. Cihangir, Ö. (2013). *Konuları açısından Yâsîn sûresinin tefsiri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, FSMVÜSBE, İstanbul. (İlgili bölüm için bkz. s. 53-79.)
12. Kaya, M. (2013). *Çağdaş tefsirlerde isrâiliyata yaklaşım ve kitab-ı mukaddes bilgilerinin kullanımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, NEÜSBE, Konya. (İlgili bölüm için bkz. s. 284,311.)
13. Ergin, E,Y. (2014). *İslam toplumunun inşa sürecinde Kur'ân kıssalarının seyri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, MÜSBE, İstanbul. (İlgili bölüm için bkz. s. 44-45, 56-57, 361-362.)
14. Yemiş, E. (2015). *Maide sûresi 27 - 34. ayetler tefsiri bağlamında habil - kabil kıssası: Makasid-ı şeria ve hirabe suçu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KÜSBE, Karabük. (İlgili bölüm için bkz. s. 29.)
15. Çayır, V. (2015). *Kur'an kıssalarında insan tipleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, OMÜSBE, Samsun. (İlgili bölüm için bkz. s. 99, 109, 118,176, 182.)
16. Yılmaz, N. (2015). *Kur'ân'da karye kavramı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, RTEÜSBE, Rize. (İlgili bölüm için bkz. s. 22, 36-39, 68,72.)
17. Yaman, K. (2016). *Kur'an kıssalarında toplum özellikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, OMÜSBE, Samsun. (İlgili bölüm için bkz. s. 55.)
- E- Habîb en-Neccâr'ı konu alan makaleler ve ansiklopedi maddeleri;**
 1. G. Vajda (1991). "Habîb al-Narîjar", *Encyclopédie de l'Islam* (nouvelle édition); III/1, s. 12-13. Leiden
 2. Aydemir, A. (1991). "Ashâbü'l-Karye", *DİA*, III, s. 468-469, İstanbul.
 3. Ateş, S. (1996). "Habib en-Neccâr", *DİA*, XIV, 373-374, İstanbul.
 4. Yazar Belirtilmemiş, (2001). "Hâbîbü'neccâr", *MEB İA. V/1*, s. 9-10, Etam: Eskişehir.
 5. Turgay, N. (2003), "Kur'an'da "Ashabü'l-karye" kıssası ve düşündürdükleri". *İslâmî Araştırmalar*, cilt: XVI, sayı: 3, s. 462-469.
 6. Kasapoğlu, A. (2008). "İletişimde ben-dili -"Ashâbü'l-karye" kıssasından bir kesit-". *Hikmet Yurdu*, cilt: I, sayı: 2, s. 57-70.
 7. Bahadır, G. (2013). "Hristiyanlığın Antakya'da şekillenmesi ve Habib-i Neccar" *MKÜSBE Dergisi*, cilt: 10, Sayı: 23, s. 207-214.
 8. Çalışkan, N. (2015). "Kur'ân-ı Kerîm'e göre Ashâbü'l-karye ve Habîb en-Neccâr", *MKÜSBE Dergisi*, cilt: 12, Sayı: 32, s. 108-122.
 9. Türk, H. (2016). "Antakya'da dinlerarası hoşgörü ve Habibi Neccar örneği", *Folklor/Edebiyat=Folklore/Literature*, cilt: XXII, sayı: 87, s. 181-198.
- F- Habîb en-Neccâr ile ilgili olarak ulaşılan iki sempozyum ve ilgili tebliğler;**
 - a. Her yönüyle Habib-i Neccar Hazretleri Sempozyumu, Antakya, (24-26 Mayıs 2014)
 1. Ali Akpınar, "Habîbü'n-Neccar Şahsında Hakikat ve Cennet Çağrısı"

2. Vahit Göktaş, “Habib-i Neccar'da Tebliğ ve Cennete Davet”
- b. Hatay İnanç Turizmi Sempozyumu-I, Antakya (17-19 Aralık 2015)⁴
1. Muhittin Akgül, “Habib-i Neccar Özelinde Hak Taraftarlığı”
2. Faruk Tuncer, “Kuran-ı Kerim’de Anlatılan Habib-i Neccar ve Hızır Kıssalarının Benzer Yanları ve Düşündürdükleri”
3. Ahmet Abay, “Tefsirlerde Antakya ve Habib En-Neccar”
4. Ahmet Sait Sıcak, “Kur’an Yorum Geleneğinde Habib-i Neccar”
5. Ali Kozan, Mehmet Yusuf Çelik, “İslamî Dönem Türk Kültüründe Kesikbaş Figürü Habîb-i Neccar Örneği”
6. Gürhan Bahadır, “Habib-i Neccar’ın Şehri Antakya’da Tevhid İnancı ve İslam Hâkimiyeti”
7. Mustafa Hopaç, “Güvenilir Mekân Olarak Antakya ve Ümmetin Emni”.

2- Tefsirlerde Yâsîn 20-27. Âyetlerle İlgili Ele Alınan Konular

Tefsir müdevvenâtı özelinde bu konunun, genel olarak övgüyle bahsedilebilecek bir kültür mirasını ortaya koyarak birçok yönleriyle ele alındığı söylenebilir. Buna rağmen kullanılan yaklaşım tarzlarının kimi zaman Kur’ân’ın genel hedefleri açısından bazı problemler oluşturduğu üst bir okumayla ilk söylenecekler arasındadır. Ayrıca bu konuyu ele alan klasik⁵ çalışmalara genel bir bakış açısıyla bakıldığında ortaya konulan eserlerin birkaç yönden ele alınabileceği görülmektedir.

Bunun için ilk başta Kur’ân’ın indiriliş gayesinin genel hedeflerinin ve muhtevasının bilinmesi ve bu genel başlıklara uygunluğu açısından Habîb en-Neccâr konusunun ele alınması gerekmektedir.

Habîb en-Neccâr konusu Yâsîn Sûresinde geçmektedir. Bu sebeple Yâsîn Sûresinin nüzûl tarihinin (Bâzergan, 1998: 34) siyer içerisinde hangi olayların yaşandığı tarihlere denk geldiğinin (es-Sa’îdî, 2006: 439), Mekkî-Medenî sûrelerden hangileri içerisinde bulunduğu (Ünver, 2001: 78-80, 115), ilk ve sonraki muhatapları için mesajlarının ve onlar için değerinin ne olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bunlara ek olarak Yâsîn Sûresinin Kur’ân içerisindeki Mushaf tertibi açısından yerinin, isimlendirilmesinin (Duran, 2012: 348-352), vasıflandırılmasının (Yazır, 1979: VI, 4015), faziletine ait rivâyetlerdeki belirtilen özelliklerinin (Han, 1992: XI, 330), sûrede işlenen temel konuların (Cihangir, 2013) kendinden önce ve sonra ele alınan konularla -siyak ve sibakiyla- irtibatının (Derveze, 1963: III, 26) kıssaya ve Habîb en-Neccâr’a etkisine değinilmelidir.

⁴ http://www.dogaka.gov.tr/Haber/Dosya/www.dogaka.gov.tr_2274_WY7K62TA_Hatay-inanc-Turizmi-Sempozyumu--1.pdf

⁵ Çalışmamız açısından bu ifadeyle; Geleneksel tefsirlerin (Kur’ân’ı âyet âyet “atomik” ya da âyet grupları şeklinde yorumlama tekniği -ki buna müselsel, mevzî, geleneksel ve parçacı tefsir de diyoruz) ve Kur’ân ilimleri ile alakalı olarak yazılan yüzü aşkın eserin konuyla ilgili bölümleri kast edilmektedir.

Habîb en-Neccâr konusu Kur'ân'ın anlatım biçimleri içerisinde yer alan bir kıssanın içeriğine dâhildir. Bu sebeple Kur'ân kıssalarının; mahiyeti, gerçekliği, ana gayeleri, temel muhtevaları ve bunların diğer Kur'ânî unsurlarla irtibatları içerisinde ele alınmalıdır (Çalışkan, Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî ve Tefsiri, 2013: 109-110).

Tefsir müdevvenâtında bu kıssa ile ilgili ortaya konulan bilgiler açısından rivâyetlerin sıhhatinin değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Sûrenin fazileti ve esbâb-ı nüzûle ait birkaç rivâyet üzerine bir değerlendirme yüksek lisans tezi seviyesinde (Karakış, 2012) yapılmış olsa da tefsirlerde bu konuyla ilgili olarak aktarılan çok sayıda rivâyetin değerlendirmelerine ayrıca bakılmalıdır. Rivâyetlerin sıhhatlerine ek olarak muhtevalarının da kritiğe tabi tutulmaları gerekmektedir (Ebüssuûd Efendi, 2007: XI, 4970). Bunun yanı sıra müfessirlerin konuyla alakası olmayan bazı rivâyetleri de ilgili âyetlerin tefsirlerinde kullandıklarına dair görüşler (Han, 1992: XI, 282) birçok tefsirde yer almaktadır. Bu rivâyetleri kullananların (Zemahşerî, 1987: V, 10) ve kullananları eleştirenlerin (Mevdûdî, 1996: IV, 573) veya arada bir irtibatın olmadığını söylemekle yetinenlerin (İbn Kesîr, 1999: VI, 573-574) gerekçeleri bir üst okumayla araştırılmayı ve anlamlandırılmayı beklemektedir.

Habîb en-Neccâr kıssasının Kur'ân üslûbu yönünden de ele alınması önem arz eder. Örneğin; "Elçilere ve onların Rabbine inanan kişinin" tavrı, sözleri, kavmine yaptığı hitap ve temennileri hem muhteva hem de üslûb açısından nefes kesici ve büyüleyicidir (Derveze, 1963: III, 27). Sözün imkânları açısından söylenmesi gerekli olan en güzel bir şekilde resmettiği söylenebilir (Tîbî, 2013: XIII, 26). Bu yönüyle Kur'ânî üslûb ve Kur'ân'ın i'câzı açısından da ilgili bölümün değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mushaf tertibine göre 36. sırada bulunan nüzûl sırasına göre 40. sırada olduğu belirtilen Mekki sûrelerden olan Yâsîn Sûresi 83 âyetten müteşekkildir. Sûrenin ilk 12 âyetlik bölümünde Hz. Peygamber'in nübüvvetinin ispatı ve Kur'ân'ın vahiy ürünü oluşu, iman edenlerin ve inkâr edenlerin özellikleri, yeniden diriliş ve her şeyin kaydedilmesi dolayısıyla ahiret üzerinedir. Sûrenin ikinci bölümü 13-32. âyetler, kendilerine Hak dinin tebliğcilerinin gönderildiği bir yerleşim yeri⁶ halkının (Ashâbü'l-Karye) kıssası hakkındadır. 33. âyetten sûrenin sonuna kadar 51 âyet Allah'ın (c.c.) risâlet, azab, ahiret ve hesaba kâdir olduğuna delalet eden örnekler ve âyetlerin/mûcizelerin zikri üzerinde farklı konulara değinmektedir (es-Sa'îdî, 2006: 439).

20 âyetten oluşan Ashâbü'l-Karye kıssasının ilk yedi âyeti şehre gönderilen elçiler, tebliğleri ve halkın onlara verdiği tepki üzerinedir. Habîb en-Neccâr'ın bahsi geçen âyetler ise 20-27. âyetlerden yani sekiz âyetten müteşekkildir. Beş âyetten oluşan 28-32. âyetler Habîb en-Neccâr'ın cennetle müjdelenmesinden sonra kavminin ve aynı tavırları sergileyen toplulukların başına gelenleri içermektedir. Bu

⁶ Bu yerleşim merkezinin neresi olduğuna dair sahabe ve tabiin kavilleri ve bunlar hakkındaki değerlendirmeler için bkz. Çalışkan, 2013: 253.

bölüm içerisinde ilk âyet olan Yâsîn Sûresi 20. âyet-i kerîmenin yarısında kendisi betimlenmekte sonrasında ise beş âyet boyunca Habîb en-Neccâr'ın halkına hitabı yer almaktadır. 26. âyetin yarısında yine kendisi hikâye edilmekte sonrasında geri kalan 1,5 âyet-i kerîmede yeniden Habîb en-Neccâr'ın sözleri aktarılmaktadır. Böylelikle kendisine ayrılan sekiz âyetlik bölümün toplamda yedi âyetini kendisinin sözlerinden aktarılan parçalar oluşturmaktadır.

Bu sekiz âyetle ilgili olarak yapılan yorumlardan oluşan tefsir mirasına baktığımızda birçok tekrarın varlığıyla beraber rivâyet ve dirâyet unsurları adına karşımıza büyük bir yekûnun çıktığı görülmektedir. Bu büyük mirası tekrarlardan arındırarak ortaya koymak hacimli bir kitap çalışmasını gerektirecektir. Makalenin hacmine muvafık olarak bu bölümde söz konusu miras içerisinde ele alınan konulardan öne çıkanlarına birer başlıkla değinilecektir.

Âyetlerle ilgili ikinci bölümde dirâyet tefsiri bağlamında aktaracağımız birçok konunun Fahreddin Râzî tarafından ele alındığı görülmektedir. Bkz. Râzî, 1999: XXVI, 262-268; Hatta meseleyi ele alıştaki çok yönlülüğü, konulara vâkıf oluşu ve başarısından olsa gerek kendisinden sonra gelen birçok müfessir ilgili bölümlerde *Mefâtihu'l-Gayb*'ı özetleyerek veya tertibi bozmadan bazı eklemeler yaparak eserlerinde aktarmakla yetinmişlerdir. İlgili örnekler için Bkz. (İbn Âdil, 1998: XVI, 190-197; Şirbînî, 2004: VI, 102-108). İnceleme imkânı bulunan yüzü aşkın eserin içerisinde konuyu beyânî tefsir özelinde hemen tüm ayrıntılarına inerek ve bugüne kadar oluşan geleneği güzel bir şekilde özetleyerek aktaran böylelikle ikinci ana kaynak olarak tavsif edilebilecek eserin Fâzıl Sâlih Sâmerî'ye ait olduğu söylenebilir. Bkz. (Sâmerî, 2004: 67-95)

2.1 Yirminci Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

2.1.1 Ashâbü'l-Karye Kıssasının İçerisindeki Konumu Açısından “ وَجَاءَ ” İfadesinin Anlam Alanının Haksızlıklara Karşı Çıkma vd. Yönleri Açısından Habîb en-Neccâr'ın Şahsiyet Haritasını Belirlemeye Etkisi

2.1.2 مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ İfadesinin Anlam Alanının Habîb en-Neccâr'ın Kimliğini Belirlemeye Etkisi, Kur'ân'ın Genel Amaçları ve Sûre İçi Münâsebet Açısından Ele Alınması

2.1.3 الْمَدِينَةِ Kelimesinin 13. Âyetteki الْقَرْيَةِ Kelimesi Yerine Kullanılmasının (Tağyir, Tebdil, Tahvil, Tevcih, Tasrif, Tenvi') Beyân İlmi Açısından Tahlili, İşârî Tefsir İçindeki Yeri

2.1.4 مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ İfadesinin Fâile Takdimi ve Kasas 20. Âyet-i Kerîmesiyle Farkının Takdîm-Te'hîr İlmi, Udûl İlmi ve Lafzî Müteşâbihler Açısından Belirlenmesi

2.1.5 رَجُلٌ Kelimesinin Nekra Gelmelerinin Sebeplerinin Belirlenmesi, Müphem Bırakılmasının Müphemâtü'l-Kur'ân Açısından Ele Alınması, İşârî Tefsir İçindeki Yeri

2.1.6 “Gelen Adamın” İsmi, Mesleği, Alışkanlıkları, Özellikleriyle İlgili Rivâyetlerin ve Bu Rivâyetlerin Sıhhatinin Değerlendirilmesi

2.1.7 *فِيلِينِ* Filinin Anlam Alanı, Cümle İçindeki Yerinin ve Diğer Unsurlarla Münâsebetinin Tespiti

2.1.8 *يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ* Cümlesindeki İsti'nâf-ı Beyânîden Önceki Takdiri Sorunun Mahiyeti

2.1.9 “ *قَالَ* ” Habîb en-Neccâr’dan Aktarılan Sözlerin Kime Ait Olduğu Meselesi ve -Mana Açısından mı? Lafızlarla Beraber mi?- Sorusunun Kur’ân’ın Hâdiseleri ve Konuşmaları Rivâyeti Açısından Değerlendirilmesi

2.1.10 *يَا قَوْمِ* Kelimesini Kullanımının Habîb en-Neccâr’ın Şahsiyetine, Hitâbet Sanatına ve İletişime⁷ Bakan Yönlerinin Tespiti

2.1.11 *اتَّبِعُوا* İttiba’ Fiilinin Kullanımının Sebebi

2.1.12 *الْمُرْسَلِينَ* Kelimesinin Tercih Edilme Sebebi

2.1.13 Âyetteki *اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ* İfadesiyle (Mümin, 40/38) *يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِيكُمْ* İfadesinin Karşılaştırılması

2.2 Yirmi Birinci Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

2.2.1 *اتَّبِعُوا* Emrinin Tekrarının Mahiyeti, İtnab Sanatı Açısından Değerlendirilmesi

2.2.2 *مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا* “Ücret İstememe” İfadesinin Risâlet ve Tebliğ için Önemi, İlgili Fikhî Hükümler ve Ahlâkî Gerekçeler

2.2.3. *لَا يَسْأَلُكُمْ* İstememenin “Siz’e Tahsisi

2.2.4 *وَهُمْ مُهْتَدُونَ* İfadesinin Cümle İçindeki Yeri, Kıyas İlmi İçerisindeki Konumu – Kıyas-ı Mukassim- İygâl sanatı açısından anlamı

2.3 Yirmi İkinci Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ

⁷ Yâsîn 20-27. âyetlerle ilgili yapılan araştırmalar sonrasında belirlediğimiz başlıkların azımsanmayacak bir kısmı bir veya birkaç makale konusunu teşkil edecek muhtevaya sahiptir. Teori olarak paylaştığımız bu bilginin nasıl pratize edildiğini göstermesi açısından Abdurrahman Kasapoğlu’nun “İletişimde Ben-Dili -“Ashâbu’l-Karye” Kıssasından Bir Kesit-” adlı makalesine bakılabilir.

2.3.1 وَمَا لِي iltifat Sanatı Açısından Tahlili, Kendinden Başlaması: Hitabet ve Şahsiyeti Açısından İncelenmesi, Cümledeki Kinâye ve Sebebi

2.3.2 لَا أَعْبُدُ Olumsuz İfade Kullanılmasının Sebebi ve Yararları

2.3.3 A-B-D Kökünün Kullanılması

2.3.4 الَّذِي فَطَرَنِي F-T-R Kökünün Kullanımı, İsbât-ı Vâcib İçerisindeki Yeri

2.3.5 أَنْزَجُونُ İfadesindeki İltifat Sanatı ve Sebebi

2.4 Yirmi Üçüncü Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

ءَاتَّخَذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ

2.4.1 ءَاتَّخَذُ E-H-Z Kökünün Kullanımı ve Tercihi, Cümledeki Kinâye

2.4.2 مِنْ دُونِهِ Tevhid Çeşitleri Açısından Kullanımı

2.4.3 إِلَهًا İlahların Çoğul Gelmesi Meselesi

2.4.4 إِنْ Şart Edatının Tercihi

2.4.5 إِنْ يُرِدْنِ Fiilin Muzârî Gelmesinin Sebebi

2.4.6 الرَّحْمَنُ İsmi Celîlinin Tercih Edilmesi ve Sûre İçinde Kullanımı

2.4.7 Lafzın “بِضُرٍّ” Şeklinde Gelmesinin Sebebi

2.4.8 Rahmandan Zarar Gelmesi Meselesi ve İmana Etkisi

2.4.9 عَنْهُمْ شَيْئًا İfadesinin Anlam Alanı

2.4.10 شَيْئًا Nekra Gelişiminin Anlama Katkısı

2.4.11 وَلَا يُنْقِذُونَ İfadesinin Anlam Alanı, لَا تُغْنِي den Farkının Tespiti

2.5 Yirmi Dördüncü Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

2.5.1 Cümledeki Te’kîd Unsurları ve Fonetik İ’câz Açısından Değerlendirilmesi

2.6 Yirmi Beşinci Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

إِنِّي أَمُنْتُ بِرَبِّي كُمْ فَاسْمِعُونِ

2.6.1 Cümledeki Te’kîd Unsurları ve Fonetik İ’câz Açısından Değerlendirilmesi

2.6.2 بِرَّبِّي كُمْ İfadesinin Tercihi

2.6.3 كُمْ Zamirinin Mercii

2.6.4 فَاسْمِعُونِ Emrinin Muhatabı, Hitabet Açısından Önemi

2.7 Yirmi Altıncı Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ

2.7.1 *Âyetteki Hazfın Sebebi, Takdiri, Habîb en-Neccâr'ın Şehid Edilip Edilmediği, Edildi ise Nasıl Şehid Edildiğine Dair Rivâyetler ve Bu Rivâyetlerin Sıhhatinin Değerlendirilmesi*

2.7.2 *بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ İfadesinin Kim Tarafından, Ne Zaman, Nerede Söylendiği*

2.7.3 *الذُّخْلِ İfadesinin Emir Sîgasıyla Gelme Sebebi, Anlama Katkısı*

2.7.4 *قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ İfadesinin Habîb en-Neccâr'ın Şahsiyetine Bakan Tarafı, Diğer Örneklerle Kıyaslanması*

2.7.5 *يَعْلَمُونَ Bilinmeyi İstemenin Ardındaki Sebep*

2.8 *Yirmi Yedinci Âyet-i Kerîmeyle İlgili Meseleler*

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ

2.8.1 *'nın Nahiv Açısından Değerlendirilmesi ve Anlamı*

2.8.2 *بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي İfadesinin Anlamı, Şehitlik Makamı ile Telifi*

2.8.3 *وَجَعَلَنِي C-A-L Kökünün Tercihi*

2.8.4 *بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي İfadesinin Anlamı ve Sûre İçi Münâsebet Açısından Yeri.*

Sonuç

Kur'ân-ı Kerîm'deki altı bini aşkın âyet içerisinde sekiz âyetlik küçük hacmine rağmen hem içinde bulunduğu Yâsîn Sûresinin önem ve faziletinden hem de ifade ve temsil ettiği; kişilik, karakter, tavır, söz ve hitabın İslam dininin temel unsurları içerisindeki ehemmiyetinden kaynaklandığını düşündüğümüz sebeplerle meçhul şahıs -Habîb en-Neccâr- olgusu tefsir mirası içerisinde oldukça büyük bir yekûnu oluşturan çalışmalara konu olmuştur.

Habîb en-Neccâr'ı konu alan kitap çalışmaları, içinde buldukları tarihsel ve çevresel etkenlerle şekillenmiştir. Yöresel çapta yapılmış, ilahiyat alanı dışında olarak tavsif edebileceğimiz kitap çalışmalarının, tedvin edildikleri zamanın yazılı kültürünü oluşturan kriterlere bağlı; genelde halkı bilinçlendirme ve sözlü kültürü koruma amacına matuf olarak telif edildikleri görülmektedir. İlahiyat alanında yapılan çalışmaların ise günümüz akademi kültürünü yansıtacak tarzda uluslararası kriterlere uygun olarak telif edildikleri söylenebilir. Bununla beraber her iki yönelimde de Kur'ân'ın merkeze alınmadığı, tarihsel bakış açısının ve biyografi yazım üslubunun Kur'ânî bakış açısının ve üslubun önüne geçtiği ifade edilmelidir. Diğer bir ifadeyle Kur'ânî anlatım, rivâyet verilerinin gölgesi altında kalmaktadır.

İki binli yıllar sonrasında yayımlanan makale çalışmaları ise Kur'ân ekseninde Habîb en-Neccâr'ı tanıtmaya açısından oldukça başarılıdır. Az sayıdaki bu çalışma gelecek araştırmalar için örnek mahiyetindedir. Sempozyumlarda ele alınan konular, başlıkları itibarıyla bu alandaki bazı boşlukları doldurma adına ümit verse de bu bildirilerin yazıya geçirilmemesi kültür mirasımız adına büyük bir eksiklik ve kayıptır.

Makalemizin ikinci bölümünde belirtilen ve 50 başlık halinde özetlenen Kur'ân'daki Habîb en-Neccâr anlatımına dair başlıkların azımsanmayacak kısmı birer

müstakil makale konusu olarak kendisini ele alacak akademik çalışmaları beklemektedir. Başlıkların muhtevâsından da anlaşılacağı üzere bu makalelerin birçoğunun Temel İslam Bilimlerinin yanı sıra sosyoloji ve psikoloji vb. alanlardaki verilerle multidisipliner olarak birlikte ele alınması gereklidir.

Söz konusu çalışmalar yapılırken Kur'ân-ı Kerîm'de Habîb en-Neccâr olgusuyla ilgili sahip olunan miras, tekrarlardan arındırıldıktan ve elde edilen yorumların tasnifi yapıldıktan sonra üç temel yaklaşımla ele alınmalıdır. Bunlardan birincisi; konuyla ilgili rivâyet unsurlarının sıhhat açısından tahlil edilmesi ayrıca bu rivâyetlerde ortaya çıkan ihtilaf ve çelişkilerin giderilmesidir. Dirâyetle ortaya konulan te'vîllerin Kur'ânî muhtevaya uygunluğunun tespiti ikinci aşamayı oluşturmaktadır. Bu tespit yapılırken Kur'ânî muhtevaya uygunluk, Arapçanın meâni, beyân ve bedî' açısından ortaya koyduğu temel unsurlar ve incelikler mihenk taşı olarak ele alınmalıdır. Bu iki aşama sonrasında elde edilen yorumların, Kur'ân'ın ve Kur'ân kıssalarının genel/temel gayeleri, hedefleri, âyetler arası, sûre içi ve sûreler arası münâsebet, sebab-i nüzûl ve tarihsel veriler bağlamında yeniden ele alınması elimizdeki mirasa sahip çıkmaya ve ondan istifade etmeye fırsat tanıyacaktır. Ayrıca devrin imkânları açısından murâd-ı ilahînin en güzel bir şekilde ortaya konulmasına vesile olacaktır.

Kaynakça

- Bâzergan, M. (1998). Kur'an'ın Nüzul Süreci. (Y. D. Mela Muhammed Feyzullah, Çev.) Ankara: Fecr Yayınları.
- Behhakî, E. A.-H. (2003). el-Câmi` li Şuabi'l-İmân. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd.
- Çalışkan, N. (2013). Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî ve Tefsiri. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çalışkan, N. (2015). Kur'ân-ı Kerîm'e Göre Ashâbü'l-Karye ve Habîb en-Neccâr. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 108-122.
- Cihangir, Ö. (2013). Konuları Açısından Yâsîn Sûresinin Tefsiri. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dârimî, A. b.-F. (1982). Sünen-i Dârimî. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Derveze, M. İ. (1383/1963). et-Tefsîrû'l-Hadîs: Tertîbü's-Suver Hasebü'n-Nüzûl. Kahire: Dâru İhyâi'l-Kütübî'l-Arabiyye.
- Duran, M. A. (2012). Sure isimleri Açısından Kur'an'ın Anlaşılması. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ebüssuûd Efendi, Ş. (2007). Ebüsuûd Tefsiri: İrşâdü'l-Aklı's-Selîm ilâ Mezâya'l-Kitâbi'l-Kerîm (Kur'an-ı Kerîm'in Meziyetlerinin Aklîselime Açıklanması). (t. A. Akın, Çev.) İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- es-Sa'îdî, A. (2006). Edebi Mesaj Kur'an. (t. H. Elmalı, Çev.) İstanbul: Yeni Akademi Yayınları.
- Hasan Han, M. K. (1992/1412). Fethü'l-Beyân fî Makâsidi'l-Kur'ân. (g. A. el-Ensârî, Dü.) Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye.

İbn Âdil, E. H.-D. (1998/1419). el-Lübâb fî Ulûmi'l-Kitâb. (A. M. thk. Adil Ahmed Abdülmevcûd, Dü.) Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye.

İbn Kesîr, E.-F. I. (1420/1999). Tefsîrü'l-Kur'ânî'l-Azîm (Cilt 6). y.y.: Dârün Tayyibetün lî'n-Neşr ve't-Tevzî'.

Karakış, M. (2012). Yasin Sûresiyle İlgili Rivayetler ve Değerlendirilmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kasapoğlu, A. (2008). İletişimde Ben-Dili -"Ashâbu'l-Karye" Kıssasından Bir Kesit- . Hikmet Yurdu, 57-70.

M. Abdu'l-Munim, e.K. (1996). el-Eslân fî Ulûmi'l-Kur'ân. yy.: yy.

Mevdûdî, S. E.-A. (1996). Tefhimü'l-Kur'ân. İstanbul: İnsan.

Râzî, E. A. (1999). Mefâtîhu'l-Gayb (3. Baskı b., Cilt V). Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî.

Sâmerrâî, F. S. (2004/1425). alâ Tarîki't-Tefsîri'l-Beyânî (Cilt II). Şârika: Câmiatü'ş-Şârika.

Şirbînî, Ş. H. (2004/1425). Tefsîrü'l-Kur'ânî'l-Kerîm: es-Sirâcü'l-Münîr. Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî.

Tîbî, Ş. H. (2013/1434). Fütûhü'l-Gayb fî'l-Keşf an Kınâi'r-Reyb: Hâşiyetü't-Tîbî ale'l-Keşşâf. (t. Ö. el-Kıyam, Dü.) Dübey: el-Câize Dübeyyi'd-Devliyye li-Kur'ânî'l-Kerîm.

Tirmizî, E. İ. (2010). Sünenü't-Tirmizî. Riyad: Dâru Tavîk.

Turgay, N. (2003). Kur'an'da "Ashabü'l-Karye" Kıssası ve Düşündürdükleri. İslâmî Araştırmalar, 462-469.

Ünver, M. (2001). Tefsir Usulünde Mekki-Medeni İlmi. Samsun: Sidre Yayınları.

Yazır, E. M. (1979). Hak Dini Kur'an Dili: Yeni Mealli Türkçe Tefsir. İstanbul: Eser Neşriyat.

Zemahşerî, M. b. (1987/1407). el-Keşşâf an Hakâiki Gavâmıdî't-Tenzîl ve Uyûni'l-Ekâvili fî Vucûhi't-Te'vîl (4. Baskı b.). Beyrut: Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî.

Zerkeşî, B. M. (t.y.). el-Burhân fî 'Ulûmi'l-Kur'ân. Kahire: Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiyye.

Extended abstract

Introduction

Habib al-Najjar has an important place in the tradition of Qur'anic commentary and the cultural heritage of Antakya. While Habib al-Najjar has been a subject of the classical as well as contemporary exegetical works, the figure has also been a topic discussed at conferences, panels, or symposia especially held in Antakya. When examining these activities that aim to introduce people to Habib al-Najjar, it is seen that deep researches and examinations are still missing if a limited number of presented papers, academic essays and books are to be exempted. It is observed that this shortage makes the increasing number of conscious audience disappointed, and it also necessitates a preliminary study that would enable to discuss different aspects of the subject at future cultural events and academic studies, and that would shed light upon the dimensions of the subject that need to be studied.

Method

With the aim of filling the mentioned deficiency, the present article will classify and introduce the relevant literature composed of books, book chapters, chapters found in graduate dissertations, academic articles and presented papers. In addition, a general conceptual map will be drawn which would indicate the aspects and details of the relevant Qur'anic verses as emphasized in the exegetical tradition. Such a map would help those studying the "indefinite person" mentioned in the Surah of Yasin as to how the subject can be taken up based on the Qur'an.

Result and Discussion

Surveys have shown that the studies on Habib al-Najjar done in Turkey can be examined under four titles: books or book chapters, chapters found in dissertations, academic articles, and presented papers.

During these surveys, four books were reached which take up the subject of Habib al-Najjar separately. The studies which either deal with some specific aspects of the subject or dedicate a chapter to it in a book can be examined in two groups as Antakya/the story of People of the Town (Ashab al-Qarya) and the Surah of Yasin. Of these groups, four books that include Antakya/the story of People of the Town and ten books on the Surah of Yasin were reached, and the pages dedicated to the subject of Habib al-Najjar were indicated.

The dissertations taking up the subject of Habib al-Najjar are seen to be mostly done in the field of the Qur'anic stories. Sixteen dissertations among them

were included in the present article and the pages dedicated to the subject of Habib al-Najjar were indicated.

Through the surveys, nine academic articles were reached which take up the subject of Habib al-Najjar. Two symposia relating Habib al-Najjar were reached: 1) Her yönüyle Habîb-i Neccar Hazretleri Sempozyumu, Antakya (24-26 May 2014) and 2) Hatay İnanç Turizmi Sempozyumu-I, Antakya (17-19 December 2015). Two papers from the first symposium, and seven from the second, all about Habib al-Najjar, were reported in the present study.

The second section of our article discusses the aspects in which the "indefinite person" mentioned in the Surah of Yasin (verse 20) or the fact of Habib al-Najjar are taken up in the Islamic tradition of commentary, and over a hundred sources were examined in this section. Despite its little volume consisting in only eight verses, within the over six thousand verses of the Qur'an, the fact of the indefinite person or Habib al-Najjar has been the subject of a considerable number of exegetical works, and we assume that this is because of the significance and merit of the Surah of Yasin, in which the topic is located, and because the personality, character, attitude, speech, and address that the said historical figure represents are important within the basic tenets of Islamic religion. The present study outlines the topics discussed in the exegetical works under 50 main titles distributed along the sections each dedicated to each of the verses of the Surah of Yasin from number 20 to number 27.

The books on Habib al-Najjar were formed by the historical and environmental factors they were associated with. The books that were prepared locally and outside the sector of academic studies of religion are seen to have been authored in relation to the criteria that constituted the written culture of the time of writing and for the purposes of informing the public and preserving the oral tradition. As for the academic works, they can be said to have been authored in compliance with the international criteria and in a way that would reflect today's academic culture. However, it should be noted that, in both instances, the Qur'an is not placed in the center of the inquiry while the historical perspective and the biographical style surpass the Qur'anic perspective and style. In other words, the Qur'anic narrative is clouded by the data of legendary narratives.

The academic articles published as from 2000's are quite successful in terms of introducing Habib al-Najjar from the point of view of the Qur'an. These few studies are good examples for future research. Although the topics addressed in symposia seem to be promising for filling some gaps in this area, the fact that these papers are not published in printed materials is a big loss in the name of our cultural heritage.

A considerable portion of the 50 topical titles of Habib al-Najjar in the Qur'an as outlined in the second section of our article are awaiting academic studies in which each of them would be addressed separately in an article. As can be understood from the content of these titles, many of such articles should be multidisciplinary involving sociological and psychological data, as well as those of basic Islamic sciences.

Ahmet Sait SICAK

These prospect studies should take up the heritage of the fact of Habib al-Najjar in the Qur'an with three basic approaches, after eliminating the repeated elements and classifying the resulted interpretations. First is to analyze the relevant narratives in terms of authenticity, as well as to eliminate their apparent contradictions. The second stage involves the inquiry of rational interpretations whether they are in line with the Qur'anic content, and this inquiry should be based on the basic and elaborate tenets of Arabic language as studied in the areas of *ma'ani*, *bayan* and *badi'*. If the interpretations acquired through these two stages should be re-evaluated in the contexts of the general/basic purposes of the Qur'an and the Qur'anic stories, of the inter-verses, intra-chapter, and inter-chapters connections, and of the occasions of the Qur'anic revelation, as well as of the historical data, this would serve to cherish our heritage and benefit from it, and also would serve to best reveal the divine intent with the help of the possibilities of our time.